

BUDAPEST LEGNAGYOBB KERÜLETE

— a kulturális felemelkedés útján

A sáros téli délutánon nagyokat huppanva robog a kilences autóbusz végig a Kőbányai-úton. Eleinte minden szürkének tűnik, ahogy kipillantunk az autóbusz ablakán, a korán sötétedő délutánba. De a szürkeségből csakhamar éles körvonalakkal válnak ki a gyárak felfelé törő, erőt sugárzó falai, s arcunkat majd kékes, majd fehér és vörös színnel villantja meg az üzemekből kiáradó fény, a kapuk fölött világló neonfény, az épületek ormán pirosuló ötágú rubinesillag.

A végtelennek tűnő Kőbányai-úton, hibátlan fogsorként egymás mellett sorakoznak a gyárak. Régi gyárak, amelyek kibővülten, új üzemszervezetekkel, kultúrházakkal, öltözőkkel gazdagodva épültek újjá romjaikból... Újak, amelyek előregyártott elemekből épülnek és százlábú betonvázaik nemsokára termelő, életlőtől lüktető munkahelyekké változnak.

Athaladunk a vasúti átúljárón, s megérkezünk Budapest legnagyobb kerületének, a X. kerületnek szívébe — a Zalka Máté-térre.

A Zalka Máté-tér a felszabadulás előtt a munkanélküli kőbányai munkások gyülekezési helye volt. Most Kőbánya kulturális életének egyik életlőtől lüktető gócpontja.

Mindjárt az autóbusz végállomása mellett van a Szabó Ervin Könyvtár kőbányai fiókja. Kellemes meleg van a tiszta, kényelmes könyvtárhelyiségben. A forgalom még nem nagy, de Somlai elvtársnő, a könyvtár vezetője szó nélkül rámutat a mennyezetig érő könyvespolcokra, amelyekből jócskán hiányoznak könyvek, s mosolyogva mondja:

— Mindjárt megindul az élet, csak győzzük!

Valóban, ahogy előre haladunk a délutánban, egyre többen jönnek.

Tizenhat éves leány jön. Marosi Sárinak hívják, a textilipari középiskolába jár. Illés Béla novelláskötetét hozta vissza és a »Távol Moszkvától«-t.

— Mi a véleménye a könyvről? — kérdezzük.

Összeráncolja homlokát és úgy gondolkodik.

— A saját véleményét mondja, ne amit másoktól hallott! — biztatjuk.

— Nagyon sokat tanultam mind a két könyvből — mondja — különösen

Azsájevéből. De helyenkint úgy érzem, hogy a fordítás nem tökéletes. Magyarosabbnak kellene lennie.

— És az Illés Béla-kötet?

— A magyar íróknak mindig van valami különös mondanivalójuk nekünk, magyar olvasóknak. Csak az a kár, hogy nincs annyi új magyar szépirodalmi könyv, amennyit szeretnénk — válaszolja.

Egymás után jönnek az olvasók. Főként diákok és háziasszonyok; ez érthető is, hiszen az üzemi dolgozók a gyárak könyvtáraiban megkaphatnak minden értékes könyvet. 139 üzemi könyvtár működik a X. kerületben, ezen kívül négy vándorkönyvtár az MSZT, az MNDSZ, a DISZ és a házmegebizotti testület kezelésében. A Szabó Ervin Könyvtárnak négy fiókja van Kőbányán, az ötödiket most építik.

Kőbányán, ahol a felszabadulás előtt filléres gondokkal küzdöttek a dolgozók — meghódította a könyv.

— Szeretnénk, ha minél több magyar író jönne el hozzánk és számolna be munkájáról, problémáiról, az irodalom kérdéseiről — mondja Vasadi Sándor, a MÁV északi főműhelyének iparostanulója.

*

Csak úgy találcemra állítunk be a Kőbányai Középítő NV telepére. Ez a vállalat Budapest különböző pontjain végez hatalmas építkezéseket. Munkásainak túlnyomó része vidéki. Azok számára, akiknek nincs lakásuk Budapesten, kényelmes szálláshelyeket építettek, számszerint hatot. Mind-egyik szállás a város különböző pontján van, hogy a dolgozók közel legyenek munkahelyükhöz, ne töltsék szabad idejüket villamos-utazással.

Talán százan lakhatnak a Gergely-utcai szálláson. Villanyvilágítás, fűtőberendezés, kényelmes tisztálkodási lehetőség áll rendelkezésükre. Van itt kézikönyvtár is és a szállással szemben, néhány házzal arrébb, kultúrotthon.

Itt, a kultúrotthonban kényelmes karosszékekbe telepedve, rádiószó mellett beszélgetünk néhányan, mi-
alatt körülöttünk folyik a sakk, a mellettünk levő teremből pedig idehallatszanak az énekkar dalórájának hangjai.

— A mi vállalatunkban — mondja Megyesi Tibor, sztahano-
vista esztorgályos — állandó harc közben fejlődött ki a kultúrunk. A vidékről bejövő dolgozók hosszú időn keresztül távolmaradtak a kultúrunktól. Indul a vonat! — felkiáltással elrohantak, mihelyt le-
tették a kalapácsot, vagy a malter-
roskanalat.

— És mi hozta a változást?

— Lassú, szívós munka — feleli mosolyogva másik asztaltársunk, Tóth Ferenc, fiatal isaszegi kőműves.

— Ugy kezdődött, hogy megtudtuk: a vonatokon ellenséges, suttogó propaganda dolgozik. Erre mi vasúti brigádot szerveztünk, amelyik vidám, mulatságos műsorral agitált a rémhírek ellen. A vonaton utazó dolgozók egy-kettőre megszerették, várták ezeket a műsorokat. A legjobb kultúrpropaganda pedig az volt, amikor egymásután rendeztek műsoros délutánokat, előadásokat az üzemi művészegyüttesek. Ma már alig győzünk szerepeket osztani, annyi a színjátszók száma, de az énekkarba, táncsoporthoz is sokan jelentkeznek.

Széles gyűrűben állnak már asztalunk körül a dolgozók. Egy ötven év körüli munkás hegedűtököt szorongat a kezében; egy fiatal leány, kék kezeslábasban, bábukat tart, összenyalábolva, a karján.

Megtudjuk, hogy a Kőbányai Középítőnek negyvenhat tagú énekkara, tizenhét tagú szimfonikus zenekara, harminet tagú táncsoporthoz működik, nem is szólva a bábosokról, a népi zenekarról, a színjátszókról és a többiekéről. Minden héten jut egyszer-kétszer műsor valamennyi szálláskörletnek, de még más vállalatokhoz is járnak műsoraik adni.

A Kőbányai Középítő kultúrunkai nagyon fontos helyen dolgoznak: a parasztságból az építőiparba beáramló új tömegek nevelésére, fejlesztésére, öntudatosítására nyílik bő lehetőségük.

A X. kerületi tanácsház tőszomszéd-ságában emelkedik az általános iskola, amelynek I/B. osztályában találjuk meg Dudás Gézát, a tanács végrehajtóbizottságának népművelési előadóját. Az I/B. osztályban éppen forr-

A Ganz Vagon boltalajkazenekara

